

PRAVO IN VODENJE DOKUMENTACIJ V SOCIALI (4)

mag. Nada CAHARIJAZ FERME

nada@ferme.si

OBLIGACIJSKO PRAVO

POJEM

Obligacijsko pravo je del civilnega prava, ki ureja razmerja med ljudmi (osebna in premoženjska) po načelu enakosti subjektov.

Stranki obligacijskega razmerja: upravičenec in zavezanec.

Zakaj je obligacijsko razmerje relativno razmerje?

VIRI:

- Obligacijski zakonik in drugi zakoni, ki urejajo nekatera obveznostna razmerja,
- Običajno pravo (uzance, poslovni običaji),
- Sodna praksa (predvsem Vrhovnega sodišča RS),
- Moralne norme.

OBLIGACIJSKO RAZMERJE

POJEM

OBLIGACIJSKO RAZMERJE je pravno urejeno razmerje, v katerem je en subjekt (upnik) upravičen od drugega subjekta (dolžnika) zahtevati, da opravi določeno izpolnitveno ravnanje, dolžnik pa je to izpolnitveno ravnanje dolžan oz. zavezan opraviti.

Izpolnitveno ravnanje je predmet obligacijskega razmerja, ki ga je dolžnik zavezan opraviti, upnik pa ga je upravičen zahtevati.

Vrste izpolnitvenih ravnanj:

- dajatev,
- storitev,
- opustitev,
- dopustitev.

Delitev obligacijskih razmerij:

- poslovna in neposlovna obligacijska razmerja,
- po predmetu: dajatve, storitve, opustitve in dopustitve.

NAČELA OBLIGACIJSKEGA PRAVA

- Načelo avtonomnosti subjektov oz. načelo prostega urejanja obligacijskih razmerij.
- Načelo dispozitivnosti.
- Načelo enakopravnosti strank.
- Načelo vestnosti in poštenja.
- Načelo ekvivalentnosti ali enake vrednosti dajatev.
- Načelo prepovedi zlorabe pravic.
- Načelo prepovedi povzročanja škode.
- Načelo dolžnosti izpolnitve obveznosti.
- Načelo mirnega reševanja sporov.

NASTANEK POGODB IN NJENE BISTVENE SESTAVINE

- **Pogodba** je dvostranski pravni posel, za nastanek katere je potrebno soglasje volj obeh strank, sklenitev pa pomeni nastanek obligacijskih pravic in obveznosti.
- Kaj določita stranki s pogodbo?
- Kaj morata določiti stranki, da je pogodba veljavno sklenjena oz. katere so bistvene sestavine pogodbe?

- **Splošne predpostavke** za sklenitev pogodbe:
 - predpostavke glede subjektov (pravna in poslovna sposobnost),
 - predpostavke glede vsebine izjave volje (svobodno oblikovana prava volja in soglasje volj),
 - predpostavka glede izpolnitvenega ravnanja,
 - predpostavke glede poslovne podlage (vzrok oz. poslovni namen pogodbe).
- **Posebne predpostavke:** če se za posamezno vrsto pogodbe le-ta zahteva (npr. soglasje državnega organa).

- **Oblika pogodbe:** ustna, pisna (navadna ali v obliki notarskega zapisa).
- Kaj se zgodi s pogodbo, če nima izpolnjenih potrebnih predpostavk?
- Razloži pojem ničnosti pogodbe!
- Razloži pojem izpodbojnosti pogodbe!

SKLEPANJE POGODB PO ZASTOPNIKU ALI POOBLAŠČENCU

Upravičenje za zastopanje lahko temelji na:

- zakonu (npr. 107.čl. ZZZDR – mld. otroke zastopajo starši),
- aktu pristojnega organa (npr. odločbi o skrbništvu,
- izjave volje zastopanega (pooblastilo).

Kako deluje zastopnik?

Pooblastilo: na čem temelji? Vrste pooblastil!

ODŠKODNINSKE OBVEZNOSTI

Predpostavke odškodninske odgovornosti:

- nastanek nedopustnega škodljivega dejstva (škodni dogodek);
- škoda;
- vzročna zveza med škodnim dogodkom in škodo;
- odgovornost (krivdna ali subjektivna in objektivna).

VRSTE OBLIGACIJSKIH POGODB

V obligacijskem zakoniku so urejene naslednje pogodbe:

- Prodajna pogodba (435. – 527.člen).
- Menjalna pogodba (528. – 529.člen).
- Prodajno naročilo (530. – 532.člen).
- Darilna pogodba (533. – 544.člen).
- Darilo za primer smrti (545.člen).
- Izročilna pogodba (546. – 556.člen).
- Pogodba o dosmrtnem preživljanju (557. – 563.člen)
- Pogodba o preužitku (564. – 568.člen).
- Posojilna pogodba (569. – 578.člen)
- Posodbena pogodba (579. – 586.člen).

- Zakupna (najemna) pogodba (587. – 618.člen).
- Podjemna ali pogodba o delu (619. – 648.člen).
- Gradbena pogodba (649. – 665.člen).
- Prevozne pogodbe (666. – 703.člen).
- Licenčna pogodba (704. – 728.člen).
- Shranjevalna pogodba (729. – 746.člen).
- Skladiščna pogodba (747. – 765.člen).
- Pogodba o naročilu – mandat (766. – 787.člen).
- Komisijska pogodba (788. – 806.člen).
- Pogodba o trgovskem zastopanju - agencijska p. (807. – 836.člen).
- Posredniška pogodba (837. – 850.člen).
- Špedicijska pogodba (851. – 870.člen).
- Pogodba o kontroli blaga in storitev (871. – 882.člen)

- Pogodba o organiziranju potovanja (883. – 903.člen).
- Posredniška pogodba o potovanju (904. – 908.člen).
- Pogodba o najetju gostinskih zmogljivosti – alotmajska pogodba (909. – 920.člen).
- Zavarovalna pogodba (921. – 989.člen)
- Družbena pogodba (990. – 1002.člen).

Sponzorska pogodba

- To je pogodba med sponzorjem in sponzoriranim, ki ni urejena v Obligacijskem zakoniku, ampak jo je oblikovala praksa.
- Sponzor se zaveže dati sponzoriranemu finančna ali druga sredstva, sponzorirani pa se zanj zaveže oglaševati njegovo blagovno znamko.

Donatorska pogodba

- Tudi ta pogodba ni urejena v Obligacijskem zakoniku. Ker z zakonom niso določeni niti obvezni elementi niti oblika, sta pogodbeni stranki svobodni pri sklepanju donatorske pogodbe.
- Donator se zaveže s pogodbo dati določena sredstva in od obdarovanca v zameno ničesar ne zahteva.
- Donatorska pogodba je dejansko darilna pogodba obligacijskega prava.